

Η Πολιτική συγκυρία και τα στοιχεία της πολιτικής κρίσης. Για την παρέμβαση της ριζοσπαστικής αριστεράς

1. Η διεθνής συγκυρία και η όξυνση των ανταγωνισμών

Η διεθνής συγκυρία καθορίζεται από τις παγκόσμιες ανακατατάξεις που έχουν συμβεί την περίοδο του νεοφιλελευθερισμού και ειδικά τις τέσσερις τελευταίες δεκαετίες εντατικής διεθνοποίησης του κεφαλαίου. Η ιμπεριαλιστική εκμετάλλευση με οικονομικούς όρους εντάθηκε με την ενσωμάτωση στις καπιταλιστικές αγορές του πλανήτη, πρωτίστως της Κίνας, αλλά και των χωρών του πρώην ανατολικού μπλοκ, η οποία προσέθεσε εκατοντάδες εκατομμύρια νέους εργάτες προς εκμετάλλευση από το δυτικό ιμπεριαλιστικό κεφάλαιο και τους ντόπιους καπιταλιστές. Η εξέλιξη αυτή διαμόρφωσε έναν νέο διεθνή καταμερισμό εργασίας, που ενίσχυσε τη μεταφορά ενός συνόλου παραγωγικών δραστηριοτήτων χαμηλής και μέσης τεχνολογικής έντασης στις χώρες της περιφέρειας και τη συγκέντρωση παραγωγικών δραστηριοτήτων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας στις χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού. Τα οφέλη από το νέο καταμερισμό εργασίας για τις χώρες του ιμπεριαλιστικού κέντρου απορρέουν από την διεύρυνση του όγκου της αξίας που μεταβιβάζεται από τις αναπτυσσόμενες προς τις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες, με τους ακόλουθους τρόπους:

- με την παραγομένη υπεραξία από τους εργαζόμενους του «Παγκόσμιου Νότου» που βρίσκονται υπό εκμετάλλευση από τις πολυεθνικές επιχειρήσεις του «Συλλογικού Βορρά», που επενδύουν σε αυτές τις χώρες με τις Ξένες Άμεσες Επενδύσεις,
- διαμέσου των άνισων όρων του παγκόσμιου εμπορίου. Έτσι, τα προϊόντα που παράγονται στις αναπτυσσόμενες χώρες ενσωματώνουν περισσότερη εργασία από ό,τι τα αντίστοιχα προϊόντα που παράγονται στις αναπτυγμένες χώρες, με αποτέλεσμα, λόγω της εξίσωσης των τιμών των εμπορευμάτων σε διεθνές επίπεδο, ένα τμήμα αυτών των παραπάνω ωρών να αυξάνει το κέρδους των δυτικών καπιταλιστών
- με τις επιπτώσεις που έχει ο δανεισμός προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.
- με την απόσπαση ενός τμήματος της γεωπροσόδου που προκύπτει από τους φυσικούς πόρους των χωρών του τρίτου κόσμου
- Με την εξαγωγή του περιβαλλοντικού κόστους προς τις αναπτυσσόμενες και τις υπανάπτυκτες χώρες και άρα της μείωσης του κόστους διαχείρισης για το κεφάλαιο στις αναπτυγμένες καπιταλιστικές χώρες. Έτσι, οι αναπτυγμένες ιμπεριαλιστικές χώρες συμβάλλουν εξαιρετικά δυσανάλογα με τα πληθυσμιακά τους μεγέθη στην περιβαλλοντική επιβάρυνση και στην εξάντληση μιας σειράς φυσικών πόρων που δεν μπορούν να αναπαραχθούν.

Σε αυτή την αύξηση της μεταφοράς αξίας προς το ιμπεριαλιστικό κέντρο, έχουν συμβάλει οι σημαντικές αλλαγές που έχουν συμβεί στην διεθνή παραγωγική δομή. Σε αντίθεση με τις δεκαετίες του 60 και 70 όπου η παραγωγή υλικών αγαθών και η ροή ξένων άμεσων επενδύσεων συγκεντρωνόταν στις χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού, σήμερα η καθ' εαυτό παραγωγή έχει μετατοπιστεί σε χώρες όπως η Κίνα ή και άλλες αναπτυσσόμενες χώρες. Παράλληλα οι διαφορές παραγωγικότητας της εργασίας μεταξύ των εργαζομένων διαφορετικής εθνικότητας έχουν μειωθεί σε σημαντικό βαθμό. Αυτός ο νέος καταμερισμός εργασίας συνέβαλλε έτσι ώστε το ιμπεριαλιστικό κεφάλαιο να υπερβεί την κρίση υπερσυσσώρευσης των δεκαετιών του '70 και του '80 και να αποκαταστήσει το ποσοστό κέρδους σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Ωστόσο, **διαμόρφωσε το αντικειμενικό υπόστρωμα για την ανέλιξη μιας σειράς χωρών του αναπτυσσόμενου κόσμου στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα, πρώτα απ' όλα της Κίνας.** Μέσα σε τρεις δεκαετίες, η Κίνα κατέστη η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης.

Παράλληλα, τα προϊόντα που παράγει αναβαθμίζονται και υφίστανται μεγάλη τεχνολογική βελτίωση. Τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, η Κίνα κατάφερε να περιορίσει σε πολύ μεγάλο βαθμό τις μεταβιβάσεις αξίας προς τις ΗΠΑ. Το 1995 η Κίνα μεταβίβαζε στις ΗΠΑ περίπου το 4 % της συνολικής προστιθέμενης αξίας που παραγόταν στην χώρα. Ενώ 50 ώρες εργασίας κινέζων εργαζομένων «ανταλλάσσονταν» με μία 1 ώρα εργασίας ενός μέσου εργαζόμενου στις ΗΠΑ. Τα μεγέθη αυτά σήμερα έχουν υποπενταπλασιαστεί και υποδεκπλασιαστεί αντίστοιχα. Σαν αποτέλεσμα των παραπάνω, το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ έναντι της Κίνας διευρυνόταν σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Στη βάση αυτών των αλλαγών ερμηνεύεται και ο επιδιωκόμενος εμπορικός πόλεμος με την άνοδο των αμερικάνικων δασμών απέναντι στα προϊόντα που προέρχονται από την Κίνα και άλλες χώρες. Συνιστά μία προσπάθεια ανασχεσης της οικονομικής δυναμικής της Κίνας ως ανερχόμενου διεθνούς οικονομικού κέντρου, αλλά και μία προσπάθεια από την πλευρά των ΗΠΑ να κατοχυρώσουν μερίδια σε αγορές που αντιμετωπίζουν εμπόδια και να ενισχύσουν την κερδοφορία των επιχειρήσεων τους.

Παρά την διαφοροποίηση της Κίνας, οι χώρες των BRICS εξακολουθούν να μεταβιβάζουν σημαντικά μεγέθη αξίας στις αναπτυσσόμενες ιμπεριαλιστικές χώρες. Ορισμένες μελέτες εκτιμούν ότι ένα 3-4 % του Α.Ε.Π τους μεταφερόταν την δεκαετία του 2010 μέχρι τις αρχές του 2020 από τις μεγάλες αναπτυσσόμενες χώρες προς τα αναπτυσσόμενα ιμπεριαλιστικά κράτη. Πρόκειται για ένα σημαντικό μέγεθος που συμβάλλει στην διατήρηση των επιπέδων ή και την αποκατάσταση του ποσοστού κέρδους. Οι ιμπεριαλιστικές χώρες έχουν γίνει οι τραπεζίτες του κόσμου, προσελκύοντας τις πλεονάζουσες αποταμιεύσεις, παρέχοντας ασφαλή περιουσιακά στοιχεία χαμηλής απόδοσης και επενδύοντας αυτές τις εισροές σε πιο κερδοφόρες επιχειρήσεις. Αυτό το προνόμιο μεταφράζεται σε μεταφορές καθαρού εισοδήματος από τις φτωχότερες στις πλουσιότερες χώρες, ισοδύναμες με το 1% του ΑΕΠ των χωρών του πλουσιότερου 20% των κρατών και 2% του ΑΕΠ για τις χώρες του πλουσιότερου 10%. Αυτές οι μεταβιβάσεις αξίας αλλά και η εξαγωγή του περιβαλλοντικού κόστους, εξακολουθούν να είναι σημαντικές για την σταθερότητα της κερδοφορίας του κεφαλαίου στις αναπτυσσόμενες καπιταλιστικές χώρες, αλλά και για τη σταθερότητα της κοινωνικής συμμαχίας της άρχουσας τάξης με εκτεταμένα μεσοστρώματα, αλλά και τμήματα της εργατικής τάξης στις χώρες του αναπτυσσόμενου καπιταλισμού.

Η ενδεχόμενη αναδιάρθρωση του ιμπεριαλιστικού καταμερισμού εργασίας από ανερχόμενες αστικές τάξεις της περιφέρειας και κυρίως από με την άνοδο του κινεζικού κοινωνικού σχηματισμού στον παγκόσμιο καταμερισμό εργασίας, οδηγεί τις κυρίαρχες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και πρώτα και κύρια τις ΗΠΑ να οξύνουν τους οικονομικούς αλλά και στρατιωτικούς ανταγωνισμούς για να διατηρήσουν την κυριαρχία τους. Η άνοδος της Κίνας, σε συνδυασμό με την καπιταλιστική ανασυγκρότηση της Ρωσίας, αλλά και η οικονομική αναβάθμιση κρατών όπως η Ινδία, η Τουρκία, η Βραζιλία, **διαμορφώνουν τους αντικειμενικούς όρους για την αμφισβήτηση μεσοπρόθεσμα της πλανητικής κυριαρχίας του δυτικού ιμπεριαλιστικού μπλοκ και της ηγεμονίας των Η.Π.Α.** Ωστόσο, σήμερα, δεν υπάρχει κάποιο εναλλακτικό ιμπεριαλιστικό μπλοκ απέναντι στο κυρίαρχο. Έτσι οι κυρίαρχοι ιμπεριαλιστές, με ηγέτιδα δύναμη της Η.Π.Α. επιχειρούν:

- α) προκαταβολικά να αποτρέψουν αυτή την δυνατότητα, οριοθετώντας και πλήττοντας τους στρατηγικούς δυνητικούς ανταγωνιστές τους και
- β) να αποδιοργανώσουν καθεστώτα, τα οποία μπορεί να μην αποτελούν κάποιο στρατηγικό ανταγωνιστή, αλλά είτε θέτουν προσκόμματα σε συγκεκριμένα συμφέροντα των ιμπεριαλιστικών αστικών τάξεων, είτε δεν είναι απόλυτα συμβατά με τις στρατηγικές της νεοφιλελεύθερης διεθνοποίησης του κεφαλαίου.

Πρέπει να είμαστε σαφείς απέναντι σε λανθασμένες θεωρίες του ΚΚΕ αλλά και τμημάτων της εξωκοινοβουλευτικής αριστεράς, που ισχυρίζονται ότι οι συγκρούσεις αυτές προκύπτουν από την επιδίωξη των νέων ανερχόμενων ιμπεριαλιστών για την ανακατανομή των αγορών και συνιστούν μία μορφή ιμπεριαλιστικών πολέμων. Την πρωτοβουλία των συγκρούσεων την έχουν οι δυτικοί ιμπεριαλιστές και, πρώτα από όλα, οι ΗΠΑ. Για να διατηρήσουν την πλανητική κυριαρχία τους, οι ΗΠΑ και το ευρύτερο ιμπεριαλιστικό μπλοκ στο οποίο ηγούνται, διατηρούν 850 στρατιωτικές βάσεις σε

παγκόσμιο επίπεδο. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο έχουν εμπλακεί σε 70 επεμβάσεις κάθε είδους, που περιλαμβάνουν ανοιχτούς πολέμους, Κορέα, Ν. Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική, Μ. Ανατολή, πραξικοπήματα, ανατροπές καθεστώτων με δεκάδες εκατομμύρια νεκρούς και εκτοπισμένους. Σε αντίθεση με τα παραπάνω η Κίνα δεν έχει βάσεις στο εξωτερικό ούτε έχει προχωρήσει ποτέ σε κάποιου είδους στρατιωτική ή άλλη επέμβαση. Αντίστοιχα, σε σύγκριση με τις ΗΠΑ και τους συμμάχους τους, οι επεμβάσεις της Ρωσίας είναι περιορισμένες.

Παρά το γεγονός ότι η περίοδος του νεοφιλελευθερισμού, η χρηματιστικοποίηση και η ένταση της διεθνοποίησης του κεφαλαίου, είχε σαν αποτέλεσμα την αποκατάσταση του ποσοστού κέρδους και την ενίσχυση της εξουσίας του κεφαλαίου, εμφανίζονται πολλά στοιχεία κρίσης των καθεστώτων συσσώρευσης στον αναπτυσσόμενο καπιταλισμό. Η υπερδιόγκωση του χρέους, η συσσώρευση των ανισοτήτων, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του μοντέλου ανάπτυξης, η φθίνουσα αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, η κρίση αντιπροσώπευσης πλατιών λαϊκών στρωμάτων. Οι παράγοντες αυτοί είχαν σαν αποτέλεσμα την εκδήλωση με μεγαλύτερη συχνότητα κρίσεων, με κορυφαία την κρίση του 2008-2009, και οδηγούν στην επιλογή έκτακτων μέτρων από την πλευρά των αρχουσών τάξεων. Αυτές οι επιλογές έχουν πολλαπλά αποτελέσματα, την ένταση των διεθνών ανταγωνισμών, την ενίσχυση συντηρητικών ακροδεξιών ρευμάτων στην πολιτική εξουσία, τον περαιτέρω κατακερματισμό της ενότητας των εργαζόμενων τάξεων.

Η ίδια η στρατιωτική σύγκρουση, όπως αποτυπώνεται πρωτίστως στην Ουκρανία, αλλά και δευτερευόντως στη Μ. Ανατολή, καταδεικνύει και τα συγκεκριμένα όρια του δυτικού ιμπεριαλισμού. Αντίστοιχα όρια δείχνει η αποτυχία των κυρώσεων απέναντι στη Ρωσική οικονομία. Η διαμόρφωση του συσχετισμού στο πεδίο και τα συμπεράσματα που εξάγονται από αυτό οδηγούν ένα τμήμα του άρχοντος συγκροτήματος στις ΗΠΑ να επιχειρεί να απαγκιστρωθεί από την περιπέτεια της Ουκρανίας έτσι ώστε να επικεντρωθεί στην αντιμετώπιση των εσωτερικών αντιφάσεων των ΗΠΑ, αλλά και στην ανάσχεση της Κίνας. Η ίδια η πολιτική του Τραμπ ως εναλλακτική στρατηγική ενός υποτιθέμενου προστατευτισμού και επαναχωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων στις ΗΠΑ χαρακτηρίζεται από πολλές αντιφάσεις. Ο εμπορικός πόλεμος και ο πόλεμος απέναντι στη μετανάστευση θα έχει αμφίβολα αποτελέσματα. Είναι τέτοια η μείωση της παραγωγικής δραστηριότητας στις ΗΠΑ και η αναγκαιότητα εισαγωγής ενδιάμεσων προϊόντων από την Κίνα και την ΝΑσία, έτσι ώστε η επαναβιομηχάνιση των ΗΠΑ θα αντιμετώπιζε σημαντικές δυσκολίες. Ταυτόχρονα θα μείωνε περαιτέρω την αγοραστική δύναμη στις ΗΠΑ και θα έπληττε την κατανάλωση, που αποτελεί την κινητήρια δύναμη της αμερικάνικης οικονομίας και κεντρικό παράγοντα που σταθεροποιεί το πολιτικό σύστημα. Οι πολιτικές ενάντια στη μετανάστευση θα έχουν ανάλογες επιπτώσεις λόγω του κενού εργαζομένων που υπάρχει στις ΗΠΑ, ειδικά στις χαμηλότερα αμειβόμενες εργασίες. Η τραμπική στρατηγική για την υποτίμηση της αξίας του δολαρίου, ώστε να περιοριστεί το εμπορικό έλλειμμα, θα έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του πληθωρισμού και τη μείωση των εισροών κεφαλαίου στις ΗΠΑ, ενός κρίσιμου παράγοντα για την διατήρηση των υψηλών εμπορικών και δημοσιονομικών ελλειμμάτων των ΗΠΑ. Οι ΗΠΑ είναι η μόνη χώρα που έχει το πλεονέκτημα να τυπώνει χαρτιά με τη μορφή νομίσματος και να τα ανταλλάσσει με υλικά προϊόντα. Η πολιτική του Τραμπ τείνει υπονομεύσει αυτή την δυνατότητα. Όπως επίσης η αύξηση της φορολογίας των αποδόσεων των ξένων επενδύσεων στις ΗΠΑ κατά 20 % θα λειτουργήσει αποτρεπτικά για την εισροή του ξένου κεφαλαίου στη χώρα, που είναι κρίσιμη για την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και του δημοσιονομικού ελλείμματος. Παρόλο που η Τραμπική πολιτική φαίνεται και είναι αντιφατική δεν είναι απόλυτα ανορθολογική. Ο εμπορικός πόλεμος ενάντια στην Κίνα θέτει ως στρατηγική προτεραιότητα τον περιορισμό της Κινέζικης οικονομίας. Ενώ οι εμπορικοί πόλεμοι απέναντι σε άλλες χώρες στοχεύουν στην άσκηση πίεσης από πλευράς των ΗΠΑ, έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό και τα εμπόδια ή και να διεισδύσουν σε τομείς όπως ο αγροδιατροφικός, οι νέες τεχνολογίες, η αυτοκινητοβιομηχανία μειώνοντας του περιβαλλοντικούς, υγειονομικούς περιορισμούς και τους δασμούς στα προϊόντα των ΗΠΑ. Αλλά και για να μειώσει την φορολογική επιβάρυνση σε τρίτες χώρες των αμερικάνικων μονοπωλίων στο τομέα πληροφορικής τεχνολογίας και την αποτροπή μέτρων όπως της φορολόγησης των εταιρειών πληροφορικής που επεδίωκε η Ε.Ε.

Οι διαφορές μεταξύ Δημοκρατικών και Τραμπισμού δεν αντιστοιχούν σε δύο ριζικά διαφορετικά καθεστώτα συσσώρευσης και διεθνοποίησης του αμερικάνικου κεφαλαίου, για αυτό και οι πολιτικές του Τραμπισμού θα προχωρούν με αναδιπλώσεις και υποχωρήσεις. Οι διαφορές αυτές αντανακλούν και διαφορετικούς προσανατολισμούς στο εσωτερικό των κυρίαρχων τάξεων, κυρίως ως προς τον τρόπο που απευθύνονται και συγκροτούν τις σχέσεις του συνασπισμού εξουσίας με ταξικές μερίδες και λαϊκές τάξεις. Ωστόσο, υπάρχει μία βαθύτερη ενότητα που συμπτωνώνεται στους κρατικούς μηχανισμούς των ΗΠΑ και εγγυάται την ιμπεριαλιστική στρατηγική τους, η οποία, ανεξάρτητα από πρόσωπα, θα επιχειρήσει να αποτρέψει μία στρατηγική ήττα του δυτικού ιμπεριαλισμού στην Ουκρανία. Με αυτούς τους παράγοντες σχετίζεται η κλιμάκωση που βλέπουμε την τελευταία περίοδο, η στρατιωτική περικύκλωση της Κίνας με τις δεκάδες βάσεις των ΗΠΑ στον Ινδο Ειρηνικό, η αντίστοιχη περικύκλωση της Ρωσίας και ο πόλεμος στην Ουκρανία, η κατάρρευση του καθεστώτος Ασσαντ στη Συρία, ο στρατιωτικός ρόλος του Ισραήλ ως μαντρόσκυλο του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού, όχι μόνο στην κρίσιμη Μ.Ανατολή, αλλά και στην ενίσχυση κάθε είδους αντιδραστικού καθεστώτος, η γενοκτονία στην Γάζα που αφορά επίσης το Λίβανο και τη Συρία, αλλά και το Ιράκ, ο πόλεμος απέναντι στο Ιράν.

Την ίδια στιγμή τα δυτικά ευρωπαϊκά ιμπεριαλιστικά κράτη δείχνουν να επιδιώκουν να κλιμακώσουν την πολεμική σύγκρουση στην Ουκρανία για μια σειρά λόγους: α) μία προσπάθεια αλλαγής του κοινωνικού συσχετισμού στο εσωτερικό τους με βάση τη φιλοπόλεμη στράτευση και την επίκληση έκτακτων συνθηκών β) την προσπάθεια υπέρβασης της κρίσης αντιπροσώπευσης που χαρακτηρίζει τις περισσότερες από αυτές τις χώρες γ). Εκτιμούν ότι η επαναφορά ισχύος της Ρωσίας και η ισχυροποίηση της επιρροής της σε περιοχές, όπως Ουκρανία, Ρουμανία, Τσεχία κ.λπ.. βάζει προσκόμματα στην οικονομική διεύθυνση τους δ) Επιχειρούν να εφαρμόσουν μία μορφή πολεμικού κεϋνσιανισμού και περικοπών του κράτους πρόνοιας εις όφελος συγκεκριμένων τμημάτων του κεφαλαίου, όπως βιομηχανίες όπλων, αυτοκινητοβιομηχανίες, βιομηχανίες βαρέος εξοπλισμού κ.λπ. Αυτό αντανακλάται και στο γεγονός των εκρηκτικών επιδόσεων μέσα στο 2025 των εισηγμένων επιχειρήσεων αυτών των κλάδων στα χρηματιστήρια της Ευρώπης. Είναι ενδεικτικό ότι μέσα στο 2025 η αξία των μετοχών της Reinmettal αυξήθηκε κατά 200%, της Leonardo, και της Dasseault υπερδιπλασιάστηκε ενώ άλλων εταιρειών από 30-50 %. Γενικότερα από την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία, η αξία των μετοχών βασικών ευρωπαϊκών βιομηχανιών αυξήθηκαν από 200-800 %.

2 Η ελληνική άρχουσα τάξη μέσα στο δυτικό ιμπεριαλιστικό μπλοκ.

Η θέση της Ελλάδας μέσα στο δυτικό ιμπεριαλιστικό μπλοκ, αν και υποτελής, έχει συγκεκριμένα οφέλη για την ελληνική άρχουσα τάξη, αλλά και τα ταξικά της στηρίγματα και τα τμήματα των μεσοστρωμάτων που εντάσσονται μέσα στην κοινωνική συμμαχία που συγκροτεί. Μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο που αναπτύξαμε παραπάνω, το ισοζύγιο μεταφοράς αξίας που προκύπτει από την ένταξη στο ιμπεριαλιστικό μπλοκ είναι θετικό για την αστική τάξη και τους κοινωνικούς συμμάχους της. Στο συνασπισμό εξουσίας κυριαρχεί το εφοπλιστικό κεφάλαιο με τις διάφορες διακλαδώσεις του στους τομείς της ελληνικής οικονομίας. Ως η κυρίαρχη μερίδα της ελληνικής άρχουσας τάξης, παίζει κεντρικό ρόλο στην μεταφορά εμπορευμάτων κατέχοντας το 20 % του όγκου του παγκόσμιου εμπορικού στόλου. Κατέχει έτσι μία σημαντική θέση στην παγκόσμια μεταβίβαση αξιών, γεγονός που του επιτρέπει να αποσπά ένα μικρό αλλά σημαντικό για τα μεγέθη της Ελλάδας τμήμα της αναδιανεμόμενης υπεραξίας. Η διεθνής του λειτουργία είναι απολύτως συνυφασμένη με τη σταθερότητα της διάρθρωσης μεταξύ ιμπεριαλιστικών και αναπτυσσόμενων κρατών την οποία εγγυάται ο αμερικανο-νατοϊκός ιμπεριαλισμός. Αντίστοιχα, η αναπτυξιακή τροχιά του ελληνικού καπιταλισμού επηρεάζεται από τις εισροές από το δυτικό ιμπεριαλιστικό μπλοκ, είτε με τη μορφή των άμεσων μεταβιβάσεων (ΕΣΠΑ, Ταμείο Ανάκαμψης), είτε από τις μεταβιβάσεις στον τομέα του τουρισμού. Το γεγονός αυτό εξηγεί ότι, παρά την μεγάλη υποβάθμιση του ελληνικού καπιταλισμού στην οποία οδήγησε η κρίση του 2010 – 2015, η ένταση της οποίας σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στην ένταξη στην ΟΝΕ, το σύνολο της άρχουσας τάξης, αλλά και των πολιτικών φορέων της, **συντάσσεται ενιαία στην στρατηγική παραμονής στην ΟΝΕ, αλλά και συστρατεύεται στην ευρύτερη κατεύθυνση της αμερικανονατοϊκής στρατιωτικοποίησης και επιθετικότητας. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η ελληνική άρχουσα τάξη, όπως εκφράζεται από την κυβέρνηση και τα άλλα αστικά κόμματα, διατηρεί τις**

στρατηγικές επιδιώξεις του ελληνικού κεφαλαίου για τη διεκδίκηση ενός οικονομικού και γεωπολιτικού ρόλου, υπό την αιγίδα του αμερικάνικου ιμπεριαλισμού. Οδηγείται ή και φιλοδοξεί να παίξει ένα ρόλο αιχμής στην περιοχή ενόψει της αναπτυσσόμενης αντιπαράθεσης, εκτιμώντας μεταξύ άλλων ότι μπορεί να αξιοποιήσει την αμφιταλαντευόμενη στάση χωρών όπως η Τουρκία. Η στάση αυτή είναι επικίνδυνη και έχει πολλές αντιφάσεις. Η ενεργητική παρέμβαση του αμερικάνικου παράγοντα και των μερίδων της άρχουσας τάξης που είναι οργανικά συνδεδεμένες μαζί του για τον έλεγχο της πολιτικής σκηνής με πρόσωπα με πιο φιλοϊμπεριαλιστικό προσανατολισμό (Μητσοτάκης, Τσίπρας ως πρωθυπουργός, Κασσελάκης κ.λπ..) έχει σαν στόχο να αναλάβουν ενδεχόμενες πρωτοβουλίες και ρίσκα που ένα πιο παραδοσιακό πολιτικό προσωπικό δεν θα αναλάμβανε. Οι αντιθέσεις που αναπτύσσονται σήμερα στο κυβερνητικό κέντρο και αφορούν πρωτίστως τη στάση του Σαμαρά και δευτερευόντως του Καραμανλή, μπορεί ως βασική αιτία να έχουν τις διαμάχες επιχειρηματικών ομίλων, ή και να συνδέονται με τους διαφορετικές πολιτικό ιδεολογικές κατευθύνσεις μεταξύ του «ακραίου κέντρου» και της παραδοσιακής δεξιάς που συνασπίζονται στη Ν.Δ., ωστόσο σε ένα βαθμό αντανακλούν και τον προβληματισμό για τις διεθνείς πρωτοβουλίες της κυβέρνησης.

Η ένταξη του ελληνικού κοινωνικού σχηματισμού στο δυτικό ιμπεριαλιστικό μπλοκ σε υποτελή θέση έχει αντιφατικά αποτελέσματα, όπως φαίνεται από την αποδιάρθρωση μιας σειράς κλάδων και την υποχώρηση του βιομηχανικού κεφαλαίου, αποδιάρθρωσεις που οξύνθηκαν με καταστροφικούς όρους με την ένταξη στην ΟΝΕ. **Έτσι, η ένταξη σε αυτό το ιμπεριαλιστικό μπλοκ, εκτός από πλεονεκτήματα, ενδεχόμενα παράγει και αποτελέσματα κρίσης.** Το αναπτυξιακό μοντέλο του ελληνικού καπιταλισμού στηριζόταν σε σαθρές βάσεις και επιδεινώθηκε περαιτέρω μετά την ένταξη στην ΟΝΕ, με την αξιοποίηση του φθηνού δανεισμού και την υπερχρέωση για την ώθηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, την ώθηση του τομέα των κατασκευών και την εξειδίκευση σε τομείς των υπηρεσιών χαμηλής προστιθέμενης αξίας. Για την ελληνική άρχουσα τάξη δεν υπήρχε άλλη επιλογή από την καταναγκαστική προσαρμογή του ελληνικού καπιταλισμού σε συνθήκες υποβάθμισής του που επέβαλλαν τα μνημόνια. Η πολιτική που ακολουθήθηκε με τα μνημόνια για την αναδιάρθρωση του ελληνικού κεφαλαίου, όχι μόνο δεν γεφύρωσε το χάσμα μεταξύ των τάσεων και της πραγματικής ανάπτυξης, αλλά το διεύρυνε. Το αποτέλεσμα ήταν η σωρευτική μείωση του Α.Ε.Π κατά 25 % και η αύξηση της ανεργίας στο 30%, γεγονότα πρωτοφανή για οικονομία του δυτικού καπιταλισμού σε περίοδο ειρήνης.

3 Η επιτάχυνση της αστικής πολιτικής από την κυβέρνηση της Ν.Δ και τα συμπτώματα της κρίσης της.

Η πολιτική των μνημονίων απέτυχε στους διακηρυγμένους στόχους της ανάκαμψης του ελληνικού καπιταλισμού, ενώ παγίωσε την δομική υποβάθμιση του ελληνικού καπιταλισμού και εμπέδωσε τη θέση του στις κατώτερες θέσεις του ευρωπαϊκού ιμπεριαλιστικού μπλοκ. Από τους τρεις βασικούς παράγοντες (συσσώρευση του κεφαλαίου, παραγωγικότητα της εργασίας και το εργατικό δυναμικό) που καθορίζουν την συνολική παραγωγικότητα του κεφαλαίου, κανένας δεν έχει αποκατασταθεί σε σημαντικό βαθμό σε σχέση με την περίοδο πριν από την κρίση. **Μέσα στο πλαίσιο αυτό, οι προοπτικές ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού φαίνονται αναιμικές.** Το καθαρό εξωτερικό χρέος της Ελλάδας εκτοξεύεται μετά την ένταξη στην ΟΝΕ, με το μαζικό δανεισμό νοικοκυριών, επιχειρήσεων και δημοσίου και συνεχίζει να κλιμακώνεται μετά την εκδήλωση της κρίσης, αντανακλώντας τη δομική υποβάθμιση του ελληνικού καπιταλισμού. Εξακολουθεί, έτσι, να αποτελεί έναν παράγοντα που μπορεί να ενεργοποιήσει συνθήκες κρίσης για τον ελληνικό καπιταλισμό. Η συσσώρευση του κεφαλαίου υπολείπεται κατά πολύ της περιόδου πριν την κρίση. Κατευθύνεται κυρίως σε συγκεκριμένους κλάδους, όπως ο τουρισμός, οι Α.Π.Ε και το real estate. Έτσι, δεκαπέντε χρόνια μετά την έναρξη της κρίσης, εξακολουθεί να υφίσταται σημαντική μείωση του αποθέματος κεφαλαίου. Το φαινόμενο αυτό είναι μοναδικό σε περίοδο ειρήνης για μία αναπτυγμένη καπιταλιστική οικονομία. Η όποια αποκατάσταση της συσσώρευσης γίνεται με αργούς ρυθμούς και ανισόμετρα με την ενίσχυση συγκεκριμένων κλάδων και την παράλληλη πτωτική πορεία άλλων.

Ωστόσο, η **πολιτική των μνημονίων είχε σημαντικά και μονιμότερα αποτελέσματα στην αλλαγή του συσχετισμού μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας**. Το εργατικό κόστος το οποίο κατακρημνίσθηκε την περίοδο της κρίσης και της εφαρμογής των μνημονίων και είχε απώλειες της τάξης του 35%, δεν έχει ανακάμψει ουσιαστικά. Παρά τις ονομαστικές αυξήσεις, εξακολουθεί να μειώνεται από το 2021 και μετά, λόγω της αύξησης του πληθωρισμού. Η άνοδος της Ν.Δ. στην κυβέρνηση ευνόησε περαιτέρω το ελληνικό κεφάλαιο, κλιμάκωσε την προηγούμενη πολιτική του ΣΥΡΙΖΑ και είχε σημαντικές επιπτώσεις στην κερδοφορία των ελληνικών επιχειρήσεων. Μεταξύ των ετών 2019-2023 υπάρχει εκρηκτική άνοδος των κερδών των καπιταλιστικών επιχειρήσεων και το ποσοστό κέρδους έχει φτάσει σε υψηλότερα επίπεδα ακόμα και σε σχέση με την δεκαετία του 2000. Αντίστοιχα εκτιμάται ότι σε υψηλά επίπεδα διατηρήθηκαν τα κέρδη το 2024. Την ίδια περίοδο, το τραπεζικό κεφάλαιο ανέκαμψε κυρίως λόγω της ανάληψης του κόστους εξυγίανσης των τραπεζών από το κράτος και την εκχώρηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων προς τις εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων. **Όμως, η αναιμική καπιταλιστική ανάκαμψη, αντί να οδηγεί σε μία ορισμένη εξισορρόπηση, διευρύνει τις αποκλίσεις και την ανισότητα για εκείνες τις ταξικές μερίδες και τα κοινωνικά στρώματα, τα οποία δεν συμμετέχουν στην ανοδική κοινωνική κινητικότητα ή τα τμήματα του πληθυσμού που δεν διαθέτουν επαρκή περιουσιακά στοιχεία**. Οι αποκλεισμένοι από την αγορά εργασίας, οι ηλικιωμένοι, οι χαμηλόμισθοι εργατοϋπάλληλοι, οι μερικά απασχολούμενοι, οι νέοι χωρίς οικογενειακά περιουσιακά στοιχεία πλήττονται εντονότερα. Ένα μεγάλο τμήμα που υπερβαίνει το 65% του συνόλου των μισθωτών, συγκεντρώνεται σε περιοχή μηνιαίων αποδοχών μεταξύ 600 -1200 ευρώ.

Αυτή την ευρύτερη περίοδο, ο συνασπισμός εξουσίας στην Ελλάδα κυριαρχείται από μερίδες του κεφαλαίου που εξαρτώνται λιγότερο από ότι στο παρελθόν από την μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή καπιταλιστική στρατηγική και στοχεύουν περισσότερο στην εντατική εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου, των δημόσιων υποδομών και στην εκτατική εκμετάλλευση της εργασίας σε τομείς χαμηλής παραγωγικότητας και εξειδίκευσης. Από το 2015 και μετά, όλες οι μερίδες του κεφαλαίου συνασπίστηκαν στην κατεύθυνση της **εκκαθάρισης της πολιτικής σκηνής από την έμμεση παρουσία των λαϊκών στρωμάτων**, όπως εκφράστηκε από το ΣΥΡΙΖΑ. Αρχικά επετεύχθη ο πολιτικός εξοβελισμός εκείνων των πολιτικών τμημάτων που υποστήριξαν το «ΟΧΙ» στο δημοψήφισμα. Ο ΣΥΡΙΖΑ αξιοποιήθηκε για να επιβάλει μνημονιακά μέτρα τα οποία θα ήταν δύσκολο να επιβάλει κάποια άλλη καθαρόαιμη αστική κυβέρνηση. Όταν, ως τροχονόμος των μνημονίων, συνέβαλε μετά το 2016 στην σταθεροποίηση του ελληνικού καπιταλισμού, ο οποίος τέθηκε σε τροχιά ανάκαμψης, αυτές οι μερίδες του κεφαλαίου δρομολόγησαν την αντικατάστασή του από ένα καθαρόαιμο αστικό κόμμα, οργανώνοντας μέσα από τους ιδεολογικούς μηχανισμούς την επίθεση εναντίον του. Η σταδιακή αποσύνθεση του κοινωνικού μπλοκ του ΣΥΡΙΖΑ λόγω της έλλειψης υλικών και ιδεολογικών όρων που να διατηρούν τη σύνδεση με τα εκλογικά στρώματα που εκπροσωπούσε, επιταχύνθηκε μετά τις εκλογές του 2019. Παράλληλα, υποστηρίχθηκε η αναρρίχηση του Μητσοτάκη στην ηγεσία της Ν.Δ. παρόλο που είχε περιορισμένα ερείσματα στον κομματικό μηχανισμό. **Αυτές οι μεταβολές της πολιτικής σκηνής καθορίζονται από τις δομικές τάσεις του ελληνικού καπιταλισμού**. Η σταθεροποίηση του ελληνικού καπιταλισμού και η ανάκαμψη της κερδοφορίας και σε ένα βαθμό της κατανάλωσης, είχε σαν αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη συνοχή και διεύρυνση του κοινωνικού μπλοκ του φιλομνημονιακού προσανατολισμού που εκφράστηκε με το σύνθημα «Μένουμε Ευρώπη». Η νεοφιλελεύθερη προσαρμογή του ΣΥΡΙΖΑ και η έλλειψη ορατών πολιτικών προοπτικών είχε σαν αποτέλεσμα την δεισδυσία της εμβέλειας αυτού του μπλοκ και σε τμήματα των λαϊκών και μικροαστικών στρωμάτων. Ωστόσο αυτό που επικαθόρισε τους πολιτικούς συσχετισμούς δεν ήταν μόνο η διεύρυνση της πολιτικής επιρροής της Ν.Δ., αλλά η αποδιάρθρωση της πολιτικής έκφρασης μεγάλων τμημάτων των λαϊκών τάξεων με την εμπέδωση της απογοήτευσης και την αύξηση της αποχής.

Αυτό γίνεται περισσότερο εμφανές μετά την πρώτη κυβέρνηση της Ν.Δ. κατά τις εκλογές του 2023 και τις ευρωεκλογές του 2024, όπου η εκλογική επιρροή της Ν.Δ. σε απόλυτα μεγέθη μειώνεται σημαντικά, ωστόσο είναι μεγαλύτερη η μείωση του ΣΥΡΙΖΑ. Η ραγδαία κρίση του ΣΥΡΙΖΑ και οι διαλυτικές εξελίξεις στο εσωτερικό του, καθώς και η χαμηλή δυναμική του ΠΑΣΟΚ, ακύρωσαν μεσοπρόθεσμα το ενδεχόμενο

της ύπαρξης ενός εναλλακτικού κυβερνητικού πόλου. **Ωστόσο, ο πολιτικός συσχετισμός που διαμορφώθηκε από τις εκλογές του 2023 δεν μπορούσε να θεωρηθεί οριστικός.** Ο επιθετικός και αυταρχικός χαρακτήρας της πολιτικής της ΝΔ παρήγαγε δυσaréσκεια, σε μία περίοδο που οι πολιτικές και εκλογικές τοποθετήσεις χαρακτηρίζονται από μεγάλη ρευστότητα και έχουν αποδιρθωθεί οι οργανικές σχέσεις με τα πολιτικά κόμματα. Εκτός αυτού, ο ελληνικός καπιταλισμός, παρά την τη σχετική σταθεροποίησή του, παραμένει αδύναμος. Ο μελλοντικός περιορισμός των ευρωπαϊκών πόρων οδηγεί σε οξύτερο ανταγωνισμό μεταξύ των μονοπωλιακών ομίλων για την αξιοποίηση πόρων και προνομίων που διαχειρίζεται το κυβερνητικό κέντρο. Οι αντιθέσεις αυτές εσωτερικεύονται και στο κυβερνητικό κέντρο ακόμα περισσότερο από ότι στο παρελθόν. Η πολιτική κυριαρχία της Ν.Δ. αλλά και η ιδιαίτερη γραμμή που συμπυκνώνει στο εσωτερικό της το μητσοτακικό ρεύμα (διαχείρισης του κράτους με όρους επιχείρησης), σε συνδυασμό με την αδηφάγο τάση μονοπωλιακών τμημάτων του ελληνικού κεφαλαίου, έχει σαν αποτέλεσμα τη γενίκευση των φαινομένων «διαφθοράς» που είναι ούτως ή άλλως ενδημικά στον καπιταλισμό.

Η υπόθεση του ΟΠΕΚΕΠΕ αποτελεί την κορυφή του παγόβουνου του αναδιανεμητικού ρόλου που παίζει η ένταση της διαφθοράς τα τελευταία χρόνια. Κρατικοί και ευρωπαϊκοί πόροι ανακατευθύνονται με παράτυπους τρόπους σε ισχυρές μερίδες του κεφαλαίου, στις κορυφές του πολιτικού προσωπικού, αλλά και σε χαμηλότερα επίπεδα της μέσης ή και μικρής επιχειρηματικότητας.

Ποιοι είναι οι παράγοντες που οδηγούν αυτή τη στιγμή στις αποκαλύψεις για το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ και όσα πιθανόν θα ακολουθήσουν. 1) Η έκταση αυτών των φαινομένων τα οποία όχι μόνο ή κυρίως στον αγροτικό τομέα έχουν γενικευθεί κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης της Ν.Δ. Όλη την προηγούμενη περίοδο υπήρχε ανοχή από τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς μέσα στο πλαίσιο της προσπάθειας σταθεροποίησης του αστικού πολιτικού συστήματος μετά την κρίση της περιόδου 2010 – 2015. Σήμερα η κυβέρνηση Μητσοτάκη δεν είναι εξίσου απαραίτητη για τους ευρωπαϊκούς μηχανισμούς, οι οποίοι παράλληλα επιδιώκουν και προχωρούν στην περικοπή των μεταβιβάσεων λόγω της στασιμότητας των οικονομιών της Ε.Ε. και της επιλογής της ανακατεύθυνσης πόρων για την αύξηση των εξοπλιστικών δαπανών στο 5 % του Α.Ε.Π. **Όπως η δρακόντεια πολιτική των μνημονίων στηρίχθηκε ιδεολογικά στους λαούς του Βορρά με το αφήγημα των τεμπέληδων του Νότου έτσι μία εκτεταμένη περικοπή ή και αυστηροποίηση των μεταβιβάσεων που ούτως ή άλλως έχει προγραμματιστεί να συντελεστεί μπορεί να στηριχθεί ιδεολογικά πάνω στο αφήγημα των απατεώνων του Νότου** 2) Με τις υπερβολές στη διαχείριση των δημόσιων πόρων, με την άμεση εμπλοκή των κορυφών της κυβέρνησης σε επιχειρηματικές δραστηριότητες, με την αξιοποίηση funds, επιχειρήσεων στον κατασκευαστικό τομέα, και offshore εταιρειών παρήγαγε **εντάσεις και αντιθέσεις κυρίως σε εσωτερικούς παράγοντες του κεφαλαίου αλλά και σε διεθνή κέντρα εξουσίας.** 3) Με την πολιτική που αξονίστηκε στην προβολή ιδεολογικών στοιχείων του ακραίου κέντρου, το συντονισμό με τις ανάλογες κυβερνήσεις και την επένδυση στην προεδρεία Μπάιντεν, σε ένα βαθμό, **βρέθηκε σε δυσαρμονία με ένα συντηρητικό ακροδεξιό ρεύμα που εκφράζεται διεθνώς με κορυφαίο τον Τραμπισμό στις ΗΠΑ.** Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τις πρώτες ρωγμές στο εσωτερικό της Ν.Δ. με τις περιπτώσεις Σαμαρά και δευτερευόντως Καραμανλή, αλλά και την αμφιλεγόμενη στάση διεθνών κέντρων έναντι της. Έτσι, **δεν πρέπει να αντιληφθούμε** την παρέμβαση των ευρωπαϊκών μηχανισμών διαμέσου της ευρωπαϊκής εισαγγελίας, αλλά και την στεγανοποίηση των ελληνικών μηχανισμών που ασχολήθηκαν με το ζήτημα του ΟΠΕΚΕΠΕ έναντι του κυβερνητικού κέντρου, παρά τον έλεγχο της δικαιοσύνης από τη κυβέρνηση, **ως μία διαδικασία «κάθαρσης», αλλά ως μία διαδικασία ξεκαθαρισμάτων με πιο στρατηγικούς στόχους.**

Η πολιτική κυριαρχία της Ν.Δ. που αποτυπώθηκε στις εκλογές του 2023, σήμερα φαίνεται περισσότερο από ποτέ ασταθής. Σταδιακά συγχωνεύονται δύο παράγοντες δυσaréσκειας που παράγουν αστάθεια του κυβερνητικού κέντρου: α) από καπιταλιστικούς ομίλους που επιδιώκουν μία νέα ισορροπία ή θεωρούν ότι θίγονται από τις πρωτοβουλίες της κυβέρνησης και επιδιώκουν να διαμορφώσουν μία διάδοχη κατάσταση, αλλά και β) από ένα μεγάλο τμήμα των λαϊκών στρωμάτων που υφίστανται τις οικονομικές και

κοινωνικές πιέσεις. Προς το παρόν η δυσaráσκεια των λαϊκών στρωμάτων δεν έχει μία συγκεκριμένη πολιτική διέξοδο.

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της κυβέρνησης βρίσκεται στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή οι πολιτικοί και κοινωνικοί παράγοντες οι οποίοι να κινηθούν για την ανατροπή της. Ενώ είναι πιο αδύναμη από ότι κάθε άλλη φορά κατά την εξαετή διακυβέρνηση της, επειδή η σταθεροποίησή της έχει πολλαπλώς υπαρξιακή διάσταση, στο βαθμό που αναδεικνύεται ένα τέτοιο πλέγμα διαφθοράς, θα επιχειρήσει μία περαιτέρω αυταρχική στροφή, όπως κάθε κυβερνητικό κέντρο στην φάση πριν από την τελική κρίση.

4 Όψεις του κοινωνικού συσχετισμού που υπονομεύουν την πολιτική έκφραση των λαϊκών τάξεων και ευνοούν τη σημερινή κυβέρνηση.

Στις χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού υπάρχει ένα σύνολο διεργασιών που αντανakλώνται τροποποιημένα στο πολιτικό επίπεδο και επιδρούν με αποτέλεσμα την άνοδο της συντηρητικής δεξιάς και της ακροδεξιάς και την υποχώρηση της αριστεράς σε όλες τις εκφάνσεις της. Αυτές οι διεργασίες αφορούν:

1. Την αναδιάρθρωση των παραγωγικών διαδικασιών που οδηγεί στη μείωση του σκληρού πυρήνα της εργατικής τάξης και του βαθμού συγκέντρωσής της και την αύξηση σε απόλυτα και σε σχετικά μεγέθη των μην παραγωγικά εργαζομένων.
2. Την αποδιάρθρωση των ιστορικών συλλογικοτήτων και μορφών οργάνωσης της εργατικής τάξης (σοσιαλδημοκρατικών και κομμουνιστικών κομμάτων, συνδικάτων).
3. Την καθήλωση των πραγματικών μισθών και της αγοραστικής δύναμης του κατώτερου τμήματος της εργατικής τάξης τα 40 χρόνια κυριαρχίας του νεοφιλελευθερισμού, που επιδρά και διαμορφώνει την πεποίθηση σε αυτά τα στρώματα ότι δεν υπάρχει δυνατότητα αλλαγών μέσα από τη συνδικαλιστική και πολιτική πάλη.
4. Την ιδεολογική κυριαρχία του συνδυασμού νεοφιλελεύθερων και ατομικιστικών ιδεολογημάτων με παραδοσιακές δεξιές αντιδραστικές στάσεις που ενισχύονται από την αυταρχικοποίηση του κράτους.
5. Τη συγκέντρωση της ενημέρωσης και της ιδεολογικής προπαγάνδας σε λίγους διεθνείς μονοπωλιακούς ομίλους.

Αυτές οι γενικές τάσεις παίρνουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στην Ελλάδα και εν μέρει εξηγούν:

α) Την ύπαρξη ενός **ορίου του εκλογικού μπλοκ της δεξιάς** κάτω από το οποίο δεν μπορεί να κατέλθει. Αυτό το όριο αντιστοιχεί στην ευκρινέστερη αντίληψη της ταξικής τους ένταξης που διαθέτουν τα αστικά και τα ανώτερα μικροαστικά στρώματα, αλλά και οι κατηγορίες των εργαζομένων που συνδέονται με τους κατασταλτικούς κρατικούς μηχανισμούς.

β) Το γεγονός ότι η **άνοδος της ακροδεξιάς στις χώρες του αναπτυγμένου καπιταλισμού έχει την αντιστοίχιση της και στην Ελλάδα**. Η ακροδεξιά ρητορεία και πρακτική εσωτερικεύεται στους κρατικούς μηχανισμούς και στα κόμματα του κράτους γιατί αντιστοιχεί στη σημερινή αναγκαιότητα της συσσώρευσης του κεφαλαίου, αλλά και γιατί συγκροτεί τις πολιτικές σχέσεις των κυριάρχων τάξεων με τμήματα των μικροαστικών στρωμάτων και των λαϊκών τάξεων.

γ) Οι πολιτικές σχέσεις των **κομμάτων σοσιαλδημοκρατικής αναφοράς με τις λαϊκές τάξεις περιορίζονται και αναδιατάσσονται, διότι αναιρούνται οι υλικοί όροι αυτών των σχέσεων**. Τα πολιτικά μπλοκ συγκροτούνται περισσότερο από ότι στο παρελθόν με βάση διαφορετικές ιδεολογικές εγκλήσεις των λαϊκών τάξεων και των μικροαστικών στρωμάτων, εφόσον δεν υπάρχει κάποια ριζικά διαφορετική πολιτική αναδιανομής και εξισορρόπησης των ανισοτήτων. Τα κόμματα που εκπροσωπούν πλειοψηφικά τα κατώτερα μικροαστικά στρώματα και τις λαϊκές τάξεις εξαρτώνται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από τις δυνατότητες τους να εκφράσουν ορισμένα από τα συμφέροντα τους στο εσωτερικό των

κρατικών μηχανισμών με οικονομικούς και ιδεολογικούς όρους. Η ακύρωση της δυνατότητας τους να εκφράσουν τα συμφέροντα αυτά μετά τα τέλη της δεκαετίας του 2000 ερμηνεύει το χαμηλό βαθμό επιρροής των κομμάτων σοσιαλδημοκρατικής αναφοράς. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ταχύτατη αποδιάρθρωση του ΣΥΡΙΖΑ που αποτέλεσε ένα κόμμα διαχείρισης και ενσωμάτωσης των αντιστάσεων των μαζών σε μία συγκυρία οξύτατης και μη επαναλήψιμης κρίσης. Αλλά και την αδυναμία του ΠΑΣΟΚ να ανασυγκροτήσει την όποια επιρροή του πέρα από ορισμένα παραδοσιακά στρώματα της υπαίθρου και τμήματα της κρατικής και συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας.

Η διατήρηση του πολιτικού προβαδίσματος της Ν.Δ. για μία μεγάλη περίοδο σχετίζεται με την προφανή πολιτική αδυναμία διαμόρφωσης μίας εναλλακτικής κυβερνητικής λύσης. Η εξέλιξη του ΣΥΡΙΖΑ μετά το 2023 αντανάκλα την κατάρρευση μίας γραφειοκρατίας που είχε αποκοπεί από τα στρώματα τα οποία εκπροσωπούσε με την κατ' επιλογή της πλήρη αντιστροφή της διακηρυγμένης πολιτικής της. Η βασική αιτία της κατάρρευσης οφείλεται στην κυβερνητική πολιτική που ακολούθησε, τα αποτελέσματα της οποίας πλήρωσε ετεροχρονισμένα ο ΣΥΡΙΖΑ. Εκτός από αυτό έπαιξαν ρόλο ενδογενείς αδυναμίες, καθώς επρόκειτο για ένα κόμμα και με κεντρικό ιδεολογικό σύνολο του μικροαστικού σοσιαλδημοκρατικού εκσυγχρονισμού και με χαμηλό βαθμό οργανικής σύνδεσης με τις λαϊκές τάξεις. Η απώλεια της κυβέρνησης ανέδειξε τις αδυναμίες της κομματικής – κρατικής γραφειοκρατίας να αντιληφθούν τις αιτίες ανόδου του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά και τα δεδομένα της πτώσης του.

Σήμερα τα βασικά κόμματα της αντιπολίτευσης ελέγχονται άμεσα ή έμμεσα από το μεγάλο κεφάλαιο και αυτό διευκολύνει την κυβέρνηση. Ένας τέτοιος έλεγχος από την μια πλευρά τα αποδυναμώνει γιατί δεν μπορούν να παίξουν κανένα διακριτό ρόλο και, από την άλλη πλευρά, αμβλύνει τις πιέσεις προς την κυβέρνηση και διαμορφώνει διεξόδους μελλοντικών κυβερνητικών συνεργασιών. Με τα σημερινά δεδομένα, μία νέα αυτοδύναμη κυβέρνηση της Ν.Δ. είναι απίθανη. Στην παρούσα φάση διαμορφώνονται σχέδια που έχουν ερείσματα σε τμήματα του κεφαλαίου για μία ανασυγκρότηση της κεντροαριστεράς ως εναλλακτικό μοχλό πίεσης απέναντι στο μπλοκ Μητσοτάκη. Η προσπάθεια αναβάπτισης του Τσίπρα από εφοπλιστικούς ομίλους με τις μιντιακές τους προεκτάσεις, η εξαγορά της ΕΦΣΥΝ και άλλες κινήσεις εντάσσονται σε αυτή την κατεύθυνση. Προς το παρόν προσκρούουν στην δομική αδυναμία αυτών των κομμάτων να εκφράσουν, έστω και υποτελώς, επιμέρους συμφέροντα των κατώτερων τάξεων, αλλά και στο γεγονός ότι το βασικό κόμμα της άρχουσας τάξης αποτελεί την πρώτη επιλογή των δυνάμεων του κεφαλαίου στο βαθμό που δεν αναπτύσσονται μαζικοί διεκδικητικοί λαϊκοί αγώνες που να επιβάλλουν ορισμένες παραχωρήσεις και να οδηγήσουν σε μία πολιτική αναπροσαρμογή.

Παρόλο που απέχουμε από την αντικατάσταση Μητσοτάκη, αυτό θα εξαρτηθεί από α) τις επιπτώσεις του σκανδάλου του ΟΠΕΚΕΠΕ και των επομένων σκανδάλων που θα βγουν στην επιφάνεια. Από την επιλογή ή μη ισχυρών κέντρων εξουσίας να ενεργοποιήσουν περαιτέρω διεργασίες αλλά και από την δυνατότητα της κυβέρνησης και των μηχανισμών που ελέγχει να στεγανοποιήσουν τις απώλειες β) το βαθμό φθοράς της εκλογικής επιρροής της Ν.Δ. και γ) την εκδήλωση της κοινωνικής δυσανεμίας μέσα από επιμέρους ή συνολικότερες κινητοποιήσεις. Σε κάθε περίπτωση, το ενδεχόμενο που διαμορφώνεται δεν είναι τόσο η διαμόρφωση ενός εναλλακτικού κυβερνητικού μπλοκ έναντι της Ν.Δ., αλλά κάποιας μορφής συγκυβέρνηση με κορμό τη Ν.Δ. και το ΠΑΣΟΚ ή την ακροδεξιά χωρίς την ηγεσία του Μητσοτάκη, ή με κορμό τη Ν.Δ. και τμήμα του ΠΑΣΟΚ υπό τη Διαμαντοπούλου και υπό την ηγεσία του Μητσοτάκη. Κάθε ένα από αυτά τα ενδεχόμενα θα εξαρτηθεί και από τους συσχετισμούς που θα διαμορφωθούν, στους οποίους θα παίξει ρόλο ο χρόνος των εκλογών. **Μετά τις πρόσφατες εξελίξεις με τον ΟΠΕΚΕΠΕ ενισχύονται οι πιθανότητες για διενέργεια εκλογών μέσα στο 2026, ενώ η κατεύθυνση προς αυτές θα εμπεριέχει μία αδυσώπητη σύγκρουση.** Το Μητσοτακικό μπλοκ δεν πρόκειται να εκχωρήσει εύκολα τον κομματικό μηχανισμό και θα μετέλθει όλων των τρόπων προκειμένου να διατηρηθεί στο κέντρο της πολιτικής σκηνής. Θα επιχειρήσει να μετασχηματίσει την συγκυριακή αδυναμία σε κρούση συμπαρασύροντας το σύνολο του πολιτικού μπλοκ και των μερίδων του κεφαλαίου που εξέφρασε επιτυχημένα τα τελευταία έξη χρόνια. Πρόκειται για μία στρατηγική ρίσκου, η οποία όμως είναι συμβατή με αυτό το ιδιαίτερο πολιτικό ρεύμα και τις μερίδες του κεφαλαίου και τους μονοπωλιακούς ομίλους που

πρωτίστως εκφράζει. Υπάρχουν ορισμένες δυνάμεις, οι οποίες δεν αντιλαμβάνονται τις διαφορετικές στρατηγικές που εκφράζονται στο εσωτερικό του κράτους μέσα από τα αστικά κόμματα. Πολιτικές δυνάμεις όπως το NAP, η Μετάβαση και άλλες που μας καταλογίζουν ρηχό αντιΜητσοτακισμό, δεν αντιλαμβάνονται την επιτάχυνση που έχει παράγει αυτό το πολιτικό ρεύμα στην αστική πολιτική, γιατί αποτελεί ικανό φορέα, μέχρι τον επόμενο, μίας ιδιαίτερης στρατηγικής, η οποία είχε ωριμάσει από την περίοδο της μνημονιακής - αντιμνημονιακής διαίρεσης της πολιτικής σκηνής, αλλά και της οικονομικής αναδιάρθρωσης στην οποία οδήγησαν τα μνημόνια. Σε όλη αυτή τη διαδικασία προσπάθειας εκκαθάρισης της πολιτικής σκηνής από την, έστω και υποτελή, εκπροσώπηση συμφερόντων των λαϊκών τάξεων, η ανάδειξη και η στήριξη του Μητσοτάκη και του πολιτικού ρεύματος που αντιπροσωπεύει έχει εξέχουσα σημασία. Καμία άλλη πολιτική τάση δεν θα είχε τις ίδιες δυνατότητες να επιβάλει μία σειρά από μέτρα, αλλά και να ασκήσει το ρόλο του τροχονόμου και του ισορροπιστή μεταξύ των διαφορετικών μερίδων του κεφαλαίου, ενισχύοντας ταυτόχρονα την πλήρη ασυδοσία και την ταύτιση των οικονομικών συμφερόντων μεταξύ επιχειρηματικών ομίλων και πολιτικού προσωπικού.

5. Η κοινωνική δυσарέσκεια, οι επιπτώσεις της στην πολιτική σκηνή και οι αντιφάσεις της.

Η κυβέρνηση της Ν.Δ. είναι υποκείμενη εσωτερικών αντιφάσεων, ως αποτέλεσμα του όλο και πιο ενεργού ρόλου στην επιδιαιτησία μεταξύ των επιχειρηματικών κύκλων. Ωστόσο, αυτές οι αντιφάσεις δεν θα μπορούσαν να ενεργοποιηθούν χωρίς τις επιπτώσεις της συσσωρευμένης κοινωνικής δυσарέσκειας. Στον πυρήνα των κοινωνικών αντιδράσεων που εκδηλώθηκαν το πρώτο τρίμηνο του 2025 για τα Τέμπη, βρίσκεται η συσσωρευμένη δυσарέσκεια για πλευρές της κυβερνητική πολιτικής, που εμφανίστηκε ήδη στις αυτοδιοικητικές εκλογές και τις ευρωεκλογές, χωρίς να βρίσκει πολιτική ή κινηματική διέξοδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι, με βάση τις έρευνες γνώμης, η πλειοψηφία των λαϊκών τάξεων αντιλαμβάνεται τη θέση της ως χειρότερη από αυτή που ήταν το 2019. Η ακρίβεια, η στεγαστική κρίση, η διάψευση των προσδοκιών ευρύτατων στρωμάτων, κυρίως, αλλά όχι μόνο, της νεολαίας, η διάλυση των δημόσιων αγαθών, του συστήματος υγείας, της παιδείας κ.ο.κ., αλλά και η εξάντληση της επιδοματικής πολιτικής Μητσοτάκη μετά την πανδημία, έχουν μειώσει τη νομιμοποίηση της κυβέρνησης, ενώ έχουν εκμηδενίσει την ενεργητική συναίνεση των λαϊκών στρωμάτων στη πολιτική της.

Το μέγεθος και ο παλλαϊκός χαρακτήρας των διαδηλώσεων της 28 Φλεβάρη θα μπορούσε να δρομολογήσει άμεσες πολιτικές επιπτώσεις. Η κυβέρνηση επιχείρησε – μέχρι ενός σημείου επιτυχημένα – να τις διαχειριστεί με βασικό μέσο την κρατική καταστολή. Σημαντικό ρόλο στην δυνατότητα της κυβέρνησης να διαχειριστεί τον όγκο των κινητοποιήσεων έπαιξε η αξιοποίηση της δράσης προβοκατόρικων ομάδων και ομάδων οπαδών ώστε να διαλυθεί η συγκέντρωση και να αμβλυνθεί η πίεση και η δρομολόγηση πολιτικών εξελίξεων. Η δυσκολία παραγωγής ευθέων πολιτικών αποτελεσμάτων σχετίζεται και με τις σοβαρές αδυναμίες, που είναι αποτέλεσμα των πολλαπλών ηττών που έχει υποστεί το λαϊκό κίνημα, των βαθύτερων μεταβολών που αυτές έχουν επιφέρει, αλλά και των αδυναμιών της αντιπολίτευσης και ιδίως της αριστεράς. Η βασικότερη διαφορά από την περίοδο 2010 – 2012 είναι ότι τότε υπήρχε η προσδοκία μίας πολιτικής εναλλακτικής, η οποία μάλιστα κινούνταν σε σαφώς πιο αριστερή κατεύθυνση από τα τότε καθεστωτικά αστικά κόμματα, ενώ σήμερα δεν υπάρχει πολιτικός φορέας που να μπορεί να αποτελέσει υποδοχέα της λαϊκής δυσарέσκειας.

Σε γενικές γραμμές, η κυβέρνηση δεν φαίνεται ότι μπορεί εύκολα να υπερβεί την κρίση νομιμοποίησης την οποία αντιμετωπίζει και η οποία θα ενταθεί με βάση το σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ και όσα θα ακολουθήσουν. Ωστόσο, θα επιδιώξει α) να επιλύσει τις διάφορες επιχειρηματικές εκκρεμότητες οι οποίες την ενδιαφέρουν β) να επιταχύνει πρωτοβουλίες (ιδιωτικοποιήσεις, ενέργεια, ιδιωτικά πανεπιστήμια, διαγραφές και πειθαρχικά φοιτητών, πειθαρχικό δημοσίων υπαλλήλων), ώστε να αναδείξει στα κέντρα εξουσίας και στις ηγετικές μερίδες του κεφαλαίου ότι είναι ο μόνος πολιτικός σχηματισμός ο οποίος μπορεί σε κυβερνητικό επίπεδο να επιβάλει τα αναγκαία μέτρα για την διατήρηση της κερδοφορίας του κεφαλαίου και την πολιτική σταθερότητα γ) να κερδίσει χρόνο, ώστε να εκτονώσει την κοινωνική δυσарέσκεια.

Προς το παρόν διευκολύνεται από το ότι α) η κοινωνική δυσaráσκεια παίρνει ρευστά χαρακτηριστικά, τα οποία ενεργοποιούνται κυρίως με βάση το θυμικό και όχι με συμπαγή πολιτικά αιτήματα, τα οποία να μπορούν να συναρθρώσουν ένα πολιτικό πρόγραμμα β) οι λαϊκές μάζες οι οποίες κινητοποιήθηκαν στις συγκεντρώσεις για τα δύο έτη από τα Τέμπη έχουν μικρή ή μηδαμινή σύνδεση με μαζικούς φορείς όπως κόμματα, συνδικάτα, συλλόγους ή και λαϊκές πρωτοβουλίες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι οι κινητοποιήσεις για το ζήτημα των Τεμπών δεν συνεχίστηκαν, ή δεν αναπτύχθηκαν με μαζικούς όρους άλλες κινητοποιήσεις που αφορούν ανοιχτά μέτωπα όπως για την εκπαίδευση (διαγραφές, αυταρχικό πλαίσιο στα πανεπιστήμια, πειθαρχικά μέτρα και αξιολόγηση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια, διεκδικήσεις για αυξήσεις στους μισθούς κ.λπ.). Έτσι, η κυβέρνηση θα επιχειρήσει να διευρύνει την πρωτοβουλία των κινήσεων με ειδική στόχευση έναντι των κοινωνικών υποκειμένων και των πολιτικών δυνάμεων, οι οποίες μπορούν να παρέμβουν δυναμικά σε νέες κινητοποιήσεις ή να της δημιουργήσουν περαιτέρω πολιτική φθορά.

6. Τα διαφορετικά ρεύματα της αριστεράς και οι αντιφάσεις τους.

Παρά την κρίση νομιμοποίησης της κυβέρνησης και την αποδυνάμωση της αστικής αντιπολίτευσης, η επίδραση της αριστεράς στην πολιτική σκηνή και στο μαζικό κίνημα είναι περιορισμένη και υπολείπεται των δυνατοτήτων και των αναγκαιοτήτων της περιόδου. Οι κοινωνικές μεταβολές της μνημονιακής καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, τα ιδεολογικά τους αποτελέσματα αλλά και οι πολιτικές επιπτώσεις της κυβερνητικής διαχείρισης του ΣΥΡΙΖΑ αποκρυσταλλώνονται σε μία ευρεία αλλαγή των πολιτικών ιδεολογικών συσχετισμών.

Ο διεθνής οικονομικός προσανατολισμός της άρχουσας τάξης δεν έχει μόνο αντανάκλασεις στην πολιτική σκηνή, αλλά επιδρά και στη σχέση του συνασπισμού εξουσίας με τα ταξικά του στηρίγματα, αλλά και με τις λαϊκές τάξεις. Η επίδραση αυτού του μπλοκ ήταν υπαρκτή και στις λαϊκές τάξεις και αυτό αποτυπώθηκε στην κυριαρχία της ηγεσίας του ΣΥΡΙΖΑ έναντι των αριστερών αντιπολιτεύσεων. Η κυριαρχία αυτή δεν οφείλεται μόνο στα δικά τους λάθη, αλλά και στην πλήρη στήριξη των αστικών πολιτικών ιδεολογικών μηχανισμών στη μνημονιακή στροφή του ΣΥΡΙΖΑ – Τσίπρα. Οφείλεται και στην επαμφοτερίζουσα θέση μεγάλων τμημάτων των λαϊκών τάξεων κατά το δημοψήφισμα του 2015, που επιδίωκαν την ελάφρυνση των επιπτώσεων των μνημονίων χωρίς την συνολικότερη αναγκαία για κάτι τέτοιο ρήξη με την ΟΝΕ και την Ε.Ε.. Αυτή η επαμφοτερίζουσα στάση ερμηνεύει εν μέρει γιατί οι κάθε μορφής διασπάσεις του ΣΥΡΙΖΑ δεν κατάφεραν να εκφράσουν ένα σημαντικό εκλογικό μπλοκ. Αλλά και γιατί αυτές που είχαν στην εκάστοτε συγκυρία τα καλύτερα αποτελέσματα, ήταν όσες είχαν μία αντίστοιχη επαμφοτερίζουσα στάση στο θέμα του Ευρώ και της Ε.Ε.. Επίσης ερμηνεύει σε ένα βαθμό γιατί ούτε το ΚΚΕ κατάφερε να εκφράσει εκλογικά κάποιο τμήμα αυτού του κοινωνικό εκλογικού μπλοκ και ακόμα περισσότερο η άκρα αριστερά, την οποία σε μεγάλο βαθμό συμπάρεσυρε η κρίση του ΣΥΡΙΖΑ. **Οι δυνάμεις αριστερής αναφοράς είχαν μία διπλή αποτυχία** α) δεν κατάφεραν να διευρύνουν την πολιτική τους επιρροή στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο. Από τους 1,6 εκατομμύρια ψηφοφόρους που διέρρευσαν από το ΣΥΡΙΖΑ σε σχέση με τις εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2015, ένα μικρό τμήμα κατευθύνθηκε προς τα αριστερά. β) η μεγαλύτερη αποτυχία ήταν ότι δεν πέτυχαν να συγκροτήσουν ένα μέτωπο αγώνα το οποίο να αντιπαρατίθεται επιτυχημένα ή να προκαλεί φθορά σε κεντρικές επιλογές της κυβέρνησης. Το αποτέλεσμα είναι ότι η κυβέρνηση έχει προωθήσει ένα σύνολο μέτρων (ιδιωτικοποιήσεις, εργασιακές σχέσεις, αυταρχική θωράκιση κ.λπ.) τα οποία, **ανεξάρτητα από την κατάληξή της, έχουν παράγει δομικές μεταβολές στο συσχετισμό δύναμης μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας.**

Σημαντική ευθύνη έχει το ΚΚΕ, που αρνείται να θέσει στο κέντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης το επίδικο της ανατροπής της κυβέρνησης της ΝΔ, αλλά και κάθε αίτημα που θα μπορούσε να εμβαθύνει το περιεχόμενο των κινητοποιήσεων και να τους δώσει προοπτική όπως π.χ. το αίτημα για κρατικοποίηση των σιδηροδρόμων. Επιπλέον, αρνείται κάθε κινηματικό συντονισμό με τις υπόλοιπες δυνάμεις της αριστεράς, ενισχύοντας τον κατακερματισμό και τις αντιθέσεις, που είναι απωθητικές για τις ευρύτερες μάζες, ιδιαίτερα σε αυτή τη συγκυρία που εξακολουθεί να κυριαρχεί η απογοήτευση και η δυσπιστία. Προβάλλει σε μια σειρά κεντρικά ζητήματα θέσεις που θωρακίζουν με «υπεραριστερή» επιχειρηματολογία

την κατεύθυνση των αστικών κομμάτων. Ενδεικτική είναι η στάση του όλη την περίοδο της κρίσης των μνημονίων, με αποκορύφωμα το δημοψήφισμα. Η επιχειρηματολογία για την επικείμενη καταστροφή σε περίπτωση εξόδου από το Ευρώ, πέρα από το ότι ήταν αντιεπιστημονική, ήταν ταυτόσημη και στην τεκμηρίωση και στα συμπεράσματα με αυτή των «Μένουμε Ευρώπη».

Όμως επίσης είναι προβληματική η στάση των δυνάμεων της ριζοσπαστικής αριστεράς. Η ενσωμάτωση της ήττας, ο κατακερματισμός, η σχετική απόσυρση των γενιών που πρωταγωνίστησαν τα μνημονιακά χρόνια, η ευρύτερη αποδυνάμωση του συνδικαλιστικού κινήματος και οι μεγάλες δυσκολίες στο να αποκτηθούν νέες συνδικαλιστικές συσσωρεύσεις ή να διατηρηθεί ένα σημαντικό μέρος των υπαρχουσών, έχει οδηγήσει σε σοβαρή υποχώρηση των δυνάμεων αυτών από τους μαζικούς χώρους. Το γεγονός ότι οι ευρύτερες δυνάμεις της ριζοσπαστικής αριστεράς είναι αποδυναμωμένες τα τελευταία χρόνια και δεν μπορούν να εκφράσουν με πολιτικούς όρους ένα τμήμα των λαϊκών τάξεων που απομακρύνεται από τις καθεστωτικές πολιτικές δυνάμεις, αφορά σε ένα βαθμό και το ΚΚΕ, αλλά την Ενωτική Πρωτοβουλία ΜέΡΑ25|Ανατρεπτική Οικολογική Αριστερά. Παρά το γεγονός ότι, μέχρι ενός σημείου, τα αιτήματα των κινητοποιήσεων περιλαμβάνουν πλευρές ενός στρατηγικού προγράμματος, ενώ έχουν σαφή αντικυβερνητικό προσανατολισμό η Ενωτική Πρωτοβουλία ΜέΡΑ25|Ανατρεπτική Οικολογική Αριστερά επιδεικνύει αύξηση της πολιτικής της επιρροής η οποία όμως δεν αντιστοιχεί στην δικαίωση πλευρών του πολιτικού της λόγου και στο βαθμό απομάκρυνσης τμημάτων των λαϊκών τάξεων από τα αστικά κόμματα. Έτσι, η αύξηση της πολιτικής επιρροής της Ενωτικής, είναι δυσανάλογη με αυτή που εμφανίζουν προσωποπαγή μορφώματα όπως η Πλεύση Ελευθερίας.

Ως προς την κατάσταση άλλων δυνάμεων που αναφέρονται στη ριζοσπαστική αριστερά με την ευρύτερη έννοια, η αποδυνάμωσή τους και η κρίση της πολιτικής τους αντανάκλα την αδυναμία προσαρμογής τους στις μεταβολές του σύγχρονου καπιταλισμού και ειδικότερα στη φάση που βρίσκεται ο ελληνικός καπιταλισμός. Η αδυναμία προσαρμογής δεν αφορά μόνο ή κυρίως αυτές τις δυνάμεις, αλλά γενικότερα την αριστερά. Ωστόσο λόγω μικρότερων μεγεθών και λόγω μίας άκαμπτης θεωρητικό ιδεολογικής προσέγγισης, οι επιπτώσεις είναι αμεσότερες σε αυτές. Το ιδεολογικό σχήμα με το οποίο πορεύονται οι περισσότερες δυνάμεις της άκρας αριστεράς ήδη μετά το 2010, ήταν ότι η κρίση του ρεφορμισμού και η αποκάλυψη της πραγματικής φύσης του στις μάζες θα ωθήσει ένα τμήμα τους στην επαναστατική αριστερά ή σε πιο ριζοσπαστικές θέσεις. Κάτι τέτοιο διαψεύδεται σταδιακά, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και διεθνώς. Η αντίληψη του ΝΑΡ/ΚΑΠΕ, απότοκο της πολιτικό ιδεολογικής προέλευσης από το ΚΚΕ, ότι η διάλυση των περισσότερων όμορων χώρων θα διευκολύνει την πιο συνεπή αριστερή τάση αποδεικνύεται λανθασμένη. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, είτε το ΝΑΡ, είτε και τάσεις που συμμετείχαν σε προηγούμενες φάσεις σε ευρύτερα πολιτικά μέτωπα, από το ΣΥΡΙΖΑ, την ΑΝΤΑΡΣΥΑ, μέχρι τη ΛΑΕ, (Μετάβαση, Αναμέτρηση κ.λπ..) παρά τις διακηρύξεις τους για την επιδίωξη συμμετοχής δυνάμεων του «αγωνιστικού ρεφορμισμού» σε μία πολιτική συμμαχία, αποκλείουν το ΜέΡΑ25, δηλαδή την μόνη εκδοχή που είχε μία μαζική εκλογική αναφορά. Στη πραγματικότητα οι τακτικές που πρότειναν ήταν συγκλίνουσες και αφορούν περιορισμένη πολιτική και εκλογική παρέμβαση από δυνάμεις της αντικαπιταλιστικής αριστεράς. Η διαφορά μεταξύ του ΝΑΡ και των υπολοίπων ήταν που ο καθένας θέτει το όριο της αντικαπιταλιστικής αριστεράς. Το ΝΑΡ διακηρυκτικά αποκλείει και τη ΛΑΕ ΑΑ ενώ οι υπόλοιποι μόνο το ΜΕΡΑ 25. Μία τέτοια πολιτική πρόταση σύμπραξης της παραδοσιακής άκρας αριστεράς σε όποια παραλλαγή της δεν θα μπορούσε να έχει πολιτική και εκλογική επιτυχία. Ταυτόχρονα, προτάσσουν το ζήτημα της αποδέσμευσης από την Ε.Ε. ως κριτήριο μίας εκλογικής συνεργασίας, στάση που συνιστά ένα εμπόδιο μακροπρόθεσμα για οποιαδήποτε κοινή εκλογική στάση με δυνάμεις που δεν αποδέχονται εκ των προτέρων την στρατηγική της εξόδου από την ΕΕ και περιορίζει αντικειμενικά την απεύθυνση μόνο στην ιστορική άκρα αριστερά. Κατά την άποψή μας, η πολιτική θέση που διατυπώθηκε από την Ενωτική Πρωτοβουλία ΜέΡΑ25- Ανατρεπτική Οικολογική Αριστερά για τη σύγκρουση και ρήξη με τις πολιτικές που κυριαρχούν στην Ε.Ε. είναι σήμερα περισσότερο από επαρκής για έναν εκλογικό σχηματισμό, ειδικά όταν έχει συμπληρωθεί με την πολιτική θέση ότι, σε περίπτωση σύγκρουσης μεταξύ της εφαρμοζόμενης πολιτικής και των μηχανισμών της Ε.Ε., τότε θα προταχθεί η αποδέσμευση.

Η αδυναμία κατανόησης των πολιτικών συσχετισμών οδηγεί στη θνησιγενή, κατά την άποψή μας, απόπειρα της διαμόρφωσης ενός νέου τρίτου - τέταρτου διακριτού πόλου μεταξύ ΚΚΕ, ΜΕΡΑ 25 - Ενωτικής Πρωτοβουλίας και ΑΝΤΑΡΣΥΑ, από οργανώσεις όπως η Μετάβαση, η ΔΕΑ και τμήμα της Αναμέτρησης. Κατά την άποψή μας δεν υπάρχει πεδίο για την παρουσία ενός τέτοιου σχηματισμού στην κεντρική πολιτική σκηνή. Από την μια πλευρά οι δυνάμεις αυτές έχουν περιορισμένα μεγέθη και κοινωνικό πολιτικές δικτυώσεις. Από την άλλη πλευρά, δεν υφίσταται μία εντελώς διακριτή πολιτική στρατηγική η οποία να μην διαμορφώνεται μέσα από τους τρεις άλλους πόλους. Έτσι το γεγονός ότι, ενώ αυτές οι τάσεις διακηρυκτικά αποδέχονται την πολιτική συνεργασία με τάσεις του ριζοσπαστικού ρεφορμισμού, επιδιώκουν με κάθε τρόπο να αποκλείσουν τη μακράν πιο αναγνωρίσιμη σήμερα τάση που θα μπορούσε κάποιος να κατατάξει σε αυτό το χώρο, δηλαδή το ΜΕΡΑ25, αντικειμενικά πολώνει αυτές τις αντιλήψεις σε μία στρατηγική ανασυγκρότησης της άκρας αριστεράς. Υφίστανται και άλλα δευτερεύοντα ζητήματα σε σχέση με τα παραπάνω που αναδεικνύουν όμως έναν ιδεολογικό σεκταρισμό. Αλγεινή εντύπωση προκαλεί η προσπάθεια εργαλειοποίησης ιδεολογικών διαφορών οι οποίες δεν αφορούν άμεσα μία πολιτική συνεργασία. Επιχειρούν να επιβάλλουν ως κριτήριο πολιτικών συνεργασιών ιδεολογικά ζητήματα τα οποία τα θέτουν με εντελώς στρεβλό και αντιμαρξιστικό τρόπο. Χαρακτηριστικό είναι το «έμφυλο» ζήτημα. Υπάρχει η απαράδεκτη προσπάθεια που έγινε από ορισμένες τάσεις της Αναμέτρησης να αποκλείσουν τη συνεργασία με την Ενωτική Πρωτοβουλία με επιχείρημα μεταξύ άλλων τη διαχείριση των έμφυλων ζητημάτων από την ΑΡΑΣ. Τέτοια ζητήματα δεν μπορούν να αποτελέσουν κριτήρια για διαχωρισμούς σε επίπεδο κεντρικών ή επιμέρους πολιτικών συνεργασιών. Όταν μάλιστα προβάλλονται ως θέσφατα προσεγγίσεις, οι οποίες, κατά την γνώμη μας, αποτελούν τη συμπίκνωση αντιμαρξιστικών, ιδεαλιστικών ρευμάτων του μεταμοντερνισμού και του αστικού αντιδραστικού φεμινισμού και τα οποία εγείρουν αντιθέσεις και στους κόλπους του φεμινιστικού κινήματος. Η κατοχύρωση επιμέρους δικαιωμάτων, περνάει μέσα από την ταξική πολιτική και όχι μέσα από την ανάδειξη ταυτοτικών ζητημάτων μέσα από μορφές, σλόγκαν και στόχους που έρχονται σε σύγκρουση με την κοινωνική πλειοψηφία και επιδιώκουν την ανάδειξη ιδιαίτερων και ελιτίστικων διαφοροποιήσεων σε σχέση με τις λαϊκές τάξεις. Οι αντιλήψεις αυτές αντανakλούν τη μετατόπιση της δυτικής αριστεράς στην πολιτική των «ταυτοτήτων» που απευθύνεται σε συγκεκριμένα, μορφωμένα και σχετικά προνομιούχα στρώματα και είναι αποτέλεσμα της εσωτερίκευσης της κυρίαρχης ιδεολογίας, ενώ συμβάλλει στον περιορισμό της αριστεράς σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Οι μετατοπίσεις αυτές συνδέονται με τον γενικότερο φιλοϊμπεριαλιστικό προσανατολισμό μεγάλων τμημάτων της δυτικής αριστεράς.

7. Για την πολιτική παρέμβαση της επόμενης περιόδου.

Ένα από τα βασικά ζητήματα της περιόδου αποτελεί η αδυναμία πολιτικής έκφρασης των κοινωνικών αγώνων και της λαϊκής δυσανεξίας. Σήμερα είναι αναγκαίος ένας **ριζοσπαστικός πόλος αγωνιστικής πολιτικής αντιπολίτευσης, αλλά και η κοινοβουλευτική έκφραση του**. Από τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών αλλά και τα δημοσκοπικά ευρήματα, προκύπτει ότι υπάρχει ένα δυνητικός χώρος της τάξης του 5-6% που θα μπορούσε να αποτελέσει τη δεξαμενή του εγχειρήματος. Με βάση αυτές τις παραδοχές μπορεί να προβάλει εκ νέου στις επόμενες εκλογές ως ισχυρό το εκλογικό διακύβευμα της αποτροπής αυτοδύναμης κυβέρνησης της Ν.Δ. ή του περιορισμού του ρόλου της ως κυρίαρχης συνιστώσας σε κυβέρνηση συνεργασίας. Σε κάτι τέτοιο, που αποτελεί σημαντική πλευρά της πολιτικής ταξικής πάλης μέσα στη συγκυρία, θα συμβάλλει η είσοδος περισσότερων αριστερών κομμάτων στη Βουλή, κάτι που καθιστά εκ νέου την ψήφο στην Ενωτική Πρωτοβουλία ΜΕΡΑ25-Ανατρεπτική Οικολογική Αριστερά την πιο χρήσιμη αριστερή ψήφο.

Το πολιτικό μέτωπο που αντιστοιχεί στην περίοδο **θα αναγνωρίζει ότι οι εργαζόμενες τάξεις βρίσκονται σε αμυντική φάση και σε ένα δυσμενή συσχετισμό**. Θα επιχειρεί α) να συγκεντρώσει δυνάμεις και στο κεντρικό πολιτικό επίπεδο και σε επιμέρους μέτωπα και να κινείται σε αντικυβερνητική κατεύθυνση, όποια μορφή και αν πάρει η επόμενη κυβερνητική λύση β) να συγκρούεται με τις κεντρικές καπιταλιστικές αναδιαρθρώσεις και να αγωνίζεται για την αναδιανομή εις όφελος των λαϊκών τάξεων. Οφείλει να διαθέτει προγραμματικές επεξεργασίες και να αναπτύσσει στοιχεία μίας αντικαπιταλιστικής στρατηγικής που να αφορά μεταξύ άλλων την υλοποίηση ενός εκτεταμένου προγράμματος

επανακρατικοποιήσεων και μία συνολικά διαφορετική πολιτική οικονομικής αναδιανομής υπέρ των κατώτερων τάξεων. Καθώς και μία συνεκτική κριτική στην ΟΝΕ και στην Ε.Ε. Ωστόσο αντικειμενικά **δεν μπορεί να αναπτύξει ένα πλήρες κυβερνητικό πρόγραμμα ούτε να θέτει ως μεσοπρόθεσμο στόχο την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας**. Το πολιτικό ζητούμενο σήμερα είναι η σταθεροποίηση και η ανασυγκρότηση της ριζοσπαστικής αριστεράς, που θα είναι μία αργή, επίπονη και μακροπρόθεσμη διαδικασία. Αυτός ο πολιτικός στόχος εξυπηρετείται από την κατά το δυνατόν διεύρυνση των πολιτικών συνεργασιών, με την κεντρική συμβολή της Ενωτικής Πρωτοβουλίας ΜέΡΑ25|Ανατρεπτική Οικολογική Αριστερά, αλλά με ανοιχτό προσανατολισμό και χαρακτήρα, που θα καταλήξει σε πολιτικό συντονισμό, κοινές πρωτοβουλίες και κοινή εκλογική κάθοδο, όποτε και αν γίνουν οι επόμενες εκλογές. Μέσα στο πλαίσιο της πολιτικής ρευστότητας, υπάρχουν πολιτικές τάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να συμβάλλουν, εντάσσονται στην ριζοσπαστική αριστερά και κατανοούν την αναγκαιότητα ανασυγκρότησης της.

Δεδομένης της στάσης άλλων πολιτικών δυνάμεων της αριστεράς, **η πρόταση αυτή μπορεί να απευθύνεται, πέραν της Ενωτικής Πρωτοβουλίας, σε δυνάμεις της ριζοσπαστικής αριστεράς, οργανωμένες ή μη, που αντιλαμβάνονται την ανάγκη της μετωπικής πολιτικής, σε ανένταχτο δυναμικό που αποστρατεύθηκε τα προηγούμενα χρόνια λόγω της απογοήτευσης και των πολυκατακερματισμών, αλλά και σε ένα δυναμικό που αποδεσμεύεται από το ΣΥΡΙΖΑ ή / και τη Νέα Αριστερά**, έχοντας μία αυτοκριτική διάθεση σε σχέση με τις πολιτικές επιλογές της περιόδου διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ. Ως προς τη ΝΕΑΡ, το κόμμα αυτό φαίνεται θνησιγενές και αυτό διότι δεν υπάρχει πεδίο απεύθυνσης σε τμήματα των λαϊκών τάξεων με βάση την υπεράσπιση της μνημονιακής πολιτικής. Έτσι, ο διαχωρισμός του κόμματος αυτού από το ΣΥΡΙΖΑ δεν αντιστοιχούσε σε στρατηγικές διαφοροποιήσεις, ή σε ένα πολιτικό ιδεολογικό πλαίσιο που να μπορεί να οικοδομήσει σχέσεις με κάποιο εκλογικό ακροατήριο. Αυτή η δομική πολιτική αδυναμία της ΝΕΑΡ, το πιθανότερο είναι ότι θα οδηγήσει την πλειοψηφία της σε εκ νέου σύμπραξη με το ΣΥΡΙΖΑ ή και σε ένα ευρύτερο σχήμα με την εκ νέου εμπλοκή του Α. Τσίπρα. Το δεύτερο αυτή τη στιγμή δεν φαίνεται πιθανό εφόσον ο χρονικός ορίζοντας των εκλογών επισπευσθεί.

Συνολικότερα σε σχέση με τη διεύρυνση των συνεργασιών, εκτιμούμε ότι α) για τη διεύρυνση και τη σταθεροποίηση ενός μπλοκ της ριζοσπαστικής αριστεράς πρέπει να αξιοποιούνται τα ρήγματα που διαμορφώνονται στην ευρύτερη αριστερά, σε συνθήκες όξυνσης της πάλης των τάξεων β) ανεξάρτητα από τις κριτικές και τις αποτιμήσεις για τις στρατηγικές, τις τακτικές, και τις ευθύνες πολιτικών ρευμάτων και προσώπων, αυτό που δεσπάζει είναι οι πολιτικές θέσεις μέσα στη σημερινή συγκυρία και το εάν θα εμφανιστούν ρήξεις προς τα αριστερά που θα διαχωρίζονται από τη γραμμή ανασυγκρότησης της κυβερνητικής κεντροαριστεράς. Ωστόσο, απαιτείται επιπλέον: α) ο έμπρακτος διαχωρισμός από την κυβερνητική πολιτική της δεύτερης διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ, β) μία κριτική αποτίμηση των επιπτώσεων της πολιτικής των μνημονίων ως προς τα λαϊκά στρώματα, αλλά και την ίδια την αριστερά. Δεν είναι δυνατόν σήμερα με βάση τα οικονομικά αλλά και τα πολιτικά δεδομένα, και ναρκοθετεί όχι μόνο κάθε ενδεχόμενο συζήτησης, αλλά και κάθε προσπάθεια μαζικής απεύθυνσης στα λαϊκά στρώματα, να υποστηρίξει κανείς ότι με την εφαρμογή των μνημονίων έσωσε τη χώρα από την καταστροφή γ) η δέσμευση ότι η πολιτική στρατηγική αφορά την ανασυγκρότηση ενός ρεύματος της ριζοσπαστικής αριστεράς και όχι την διεκδίκηση θέσης σε ένα εναλλακτικό πόλο διακυβέρνησης της κεντροαριστεράς (ΠΑΣΟΚ, ΣΥΡΙΖΑ, Τσίπρας κ.λπ.), δ) τη δέσμευση σε ένα αριστερό ριζοσπαστικό πρόγραμμα, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε ρήξεις με την ΟΝΕ και την Ε.Ε.

Η πολιτική συγκυρία χαρακτηρίζεται από μία ρευστότητα. Οι δυνατότητες της κυβέρνησης να υπερβεί τα στοιχεία κρίσης, αλλά και το ποια μορφή θα πάρει η ανασύνθεση του αστικού πολιτικού προσωπικού, σε ένα βαθμό θα καθορισθεί από τις πολιτικές πρωτοβουλίες που θα αναληφθούν από την ίδια, αλλά και από τις κοινωνικές αντιστάσεις οι οποίες θα αναπτυχθούν απέναντι της. Η ΝΔ επιλέγει μία ιδιαίτερα επιθετική πολιτική, σε μια σειρά από πεδία, που έχουν ειδική σημασία για τον κοινωνικό συσχετισμό. Όχι μόνο ως αντιπερισπασμό απέναντι στις πιέσεις που της ασκούνται, αλλά για να προωθήσει περαιτέρω αντιδραστικές αλλαγές του κοινωνικού συσχετισμού, που θα έχουν και πολιτικές

επιπτώσεις, επικυρώνοντας εκ νέου τη στήριξη των ισχυρότερων μερίδων της άρχουσας τάξης στην κυβέρνηση. Ζητήματα όπως περαιτέρω απελευθέρωση των εργασιακών σχέσεων, η βαθύτερη εμπλοκή στους ιμπεριαλιστικούς σχεδιασμούς, η αύξηση των εξοπλισμών και της περικοπής κοινωνικών δαπανών θα προκρίνονται στην πολιτική της. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερη σημασία έχουν τα ζητήματα όξυνσης του αυταρχισμού, με πρωταρχικό στόχο την καταστολή και την πειθάρχηση της φοιτητικής νεολαίας, με κέντρο το ζήτημα των διαγραφών φοιτητών και τη θέσπιση ιδιώνυμου με την αναστολή της φοιτητικής ιδιότητας σε περίπτωση δίωξης και την οριστική διαγραφή σε περίπτωση καταδίκης. Το νομοσχέδιο το οποίο κατατέθηκε σε διαβούλευση περιλαμβάνει πρωτοφανή μέτρα, όπως η άσκηση κακουργηματικής δίωξης για μια σειρά ενέργειες, οι οποίες θα αποτελούσαν πλημμελήματα εφόσον γίνονταν εκτός πανεπιστημίου. Θεσπίζουν ιδιώνυμα αδικήματα που αφορούν μία κοινωνική κατηγορία όπως οι φοιτητές που εμφανίζουν χαμηλή παραβατικότητα σε σχέση με το μέσο κοινωνικό όρο, και για ένα χώρο όπως το πανεπιστήμιο όπου η εγκληματικότητα είναι μηδενική. Στην πραγματικότητα επιχειρούν να εμφανίσουν κάθε είδους πολιτική διαμαρτυρία και πρακτική των φοιτητών ως κακουργήματα. Αυτές οι πρωτοβουλίες της κυβέρνησης έχουν στρατηγικό χαρακτήρα. **Η ανάπτυξη του φοιτητικού κινήματος από την δεκαετία του 1960 και μετά προηγήθηκε και επέδρασε σε κάθε ανοιχτή εκδήλωση πολιτικής κρίσης ή κρίσης του κυβερνητικού κέντρου, ανεξάρτητα από την κάθε φορά διαφορετική ιστορική φάση και τους διαφορετικούς ρόλους των διανοούμενων στρωμάτων στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας.** Μπορεί την τελευταία δεκαετία αυτός ο πολιτικός ρόλος να έχει περιοριστεί, ωστόσο ακόμα και σήμερα, οι μεγαλύτερες αντιστάσεις στη κυβερνητική πολιτική προήλθαν από αυτό το χώρο και είχαν συγκεκριμένα αποτελέσματα, πρωτίστως στην πολιτική φθορά της Ν.Δ. Η ιστορική αντιπαράθεση των κυβερνήσεων με το φοιτητικό κίνημα έχει δείξει ότι δεν είναι εύκολη η διαχείρισή του με βάση την ενσωμάτωση, όπως συμβαίνει με την εργατική συνδικαλιστική γραφειοκρατία. Για αυτό επιχειρούν να εμβαθύνουν την εκκαθάριση του πανεπιστημιακού μηχανισμού με την άμεση κρατική παρέμβαση. Πρόκειται για ένα ολόκληρο πλέγμα εξελίξεων που επιχειρεί να εκτρέψει τους μελλοντικούς φοιτητές στα ιδιωτικά πανεπιστήμια και, παράλληλα, να εξαλείψει το φοιτητικό κίνημα ως ενεργό πολιτικό και κοινωνικό παράγοντα.

Πρόκειται για μία κρίσιμη μάχη που σε ένα βαθμό θα κρίνει και την δυνατότητα της κυβέρνησης να ανακάμψει πολιτικά ή να βαθύνει η πολιτική κρίση. Σήμερα υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες στην ανάπτυξη ενός μαζικού φοιτητικού κινήματος απέναντι στα κυβερνητικά μέτρα. Οι ιδεολογικές συνθήκες στους φοιτητικούς χώρους έχουν τροποποιηθεί, οδηγώντας προς την εξατομίκευση και την αδράνεια. Ωστόσο η κατάσταση είναι περισσότερο αντιφατική. Αυτό φάνηκε από τις μαζικές κινητοποιήσεις ενάντια στα ιδιωτικά πανεπιστήμια, αλλά και από τη συμμετοχή εκατοντάδων χιλιάδων φοιτητών στις διαδηλώσεις για τα Τέμπη. Φαίνεται επίσης και από το γεγονός ότι η επιρροή της κυβέρνησης στις ηλικίες 18-24 έχει πέσει στο 7%. Ωστόσο η υποκειμενική κατάσταση των πολιτικών δυνάμεων του φοιτητικού κινήματος επιδρά αρνητικά. Θα έπρεπε να υπάρχει ο ευρύτερος δυνατός συντονισμός που να οδηγεί σε μία μαζική καμπάνια στους φοιτητές και στη κοινωνία, που να αναδεικνύει τους στόχους της κυβέρνησης και τα αποτελέσματα της εφαρμογής των πολιτικών της. Οι άλλες δυνάμεις της φοιτητικής αριστεράς δείχνουν να μην αντιλαμβάνονται την στρατηγική σημασία των μέτρων της κυβέρνησης και την αναγκαιότητα για μία ευρύτερη συσπείρωση αγώνα. Τη βασική ευθύνη την έχουν οι δυνάμεις του ΚΚΕ, οι οποίες έχουν επιδοθεί σε μία διαδικασία αμφίβολης αποτελεσματικότητας για τη διεύρυνση της πολιτικής τους επιρροής, που οδηγεί σε συνεχείς τριβές και αποκλεισμό κάθε συντονισμού. Αλλά και οι δυνάμεις από το χώρο του ΝΑΡ/ΚΑΠΕ, προτάσσοντας τη συγκρότηση της «αντικαπιταλιστικής» παράταξης μέσα στα πανεπιστήμια, αντιτίθενται στη διαμόρφωση ενός συνεκτικού μετώπου αγώνα. Ενώ οι δυνάμεις που επηρεάζονται από την Μετάβαση, σε συνεργασία με ένα τμήμα της Αναμέτρησης, βρίσκονται σε άλλο μήκος κύματος. Προτάσσοντας δευτερεύοντα για τη συγκυρία ταυτοτικά ζητήματα, οδηγούνται σε διαχωρισμούς από το αναγκαίο μέτωπο αγώνα.

Το επόμενο διάστημα του φθινοπώρου είναι κρίσιμο σε δύο μέτωπα. Στο κοινωνικό μέτωπο πρέπει να αναληφθούν πρωτοβουλίες που θα μπορούν να διαμορφώνουν κινητοποιήσεις κεντρικού χαρακτήρα, που να διατηρούν μία ευρεία μαζικότητα, και να προωθούν μία αντίληψη μετωπικών συνεργασιών στο

κίνημα που θα ξεπερνά τη ριζοσπαστική αριστερά, θα βάζει μπροστά τους μαζικούς χώρους και θα εμπλέκει όσο το δυνατόν περισσότερες δυνάμεις. Άλλωστε, όλη την τελευταία περίοδο έχει αποδειχθεί με ιδιαίτερη ένταση ότι οι ενωτικές κινητοποιήσεις, αλλά και οι συνεργασίες στους κοινωνικούς χώρους για τα βασικά κινηματικά μέτωπα είναι το στοιχείο που μπορεί να κινητοποιήσει ευρύτερες μάζες, οι οποίες απωθούνται από τον πολυκατακερματισμό. Κεντρική σημασία στο κοινωνικό πεδίο έχει η αυταρχική τομή στα Πανεπιστήμια. Στο πολιτικό επίπεδο οφείλουμε να κάνουμε βήματα για την διεύρυνση και την επιτυχή παρουσία στην πολιτική σκηνή ενός αριστερού ριζοσπαστικού πόλου. Οι δυνάμεις της ριζοσπαστικής αριστεράς που συμφωνούν σε αυτή την κατεύθυνση, οφείλουν να συγκροτηθούν καλύτερα, να απευθυνθούν αποτελεσματικότερα στον κόσμο της αριστεράς αλλά και σε τμήματα των λαϊκών τάξεων για να ανταποκριθούν σε αυτά τα καθήκοντα.